Gemeente Midden-Delfland
Anna van Raesfeltstraat 37, Postbus 1, 2636 ZG Schipluiden
T (015) 380 41 11, F (015) 380 99 92
E gemeente@middendelfland.nl, I www.middendelfland.nl
cittaslow

Datum	8 juni 2023
Nummer	2023-08-05 e
Datum commissievergadering	19/20 juni 2023
Datum raadsvergadering	4 juli 2023

Oplegger

Zaaknummer	448307
Onderwerp	Aanvraag vangnetuitkering BUIG 2022
Portefeuillehouder	M. Oderwald - Ruijsbroek
Uiterste behandeldatum (met toelichting)	04-07-2023 De aanvraag moet uiterlijk 15 augustus 2023 worden ingediend bij de Toetsingscommissie Vangnet Participatiewet.
Eerdere besluitvorming	
Samenvatting voorstel	Midden-Delfland heeft over 2022 een tekort van € 471.494,- (23,40%) op de bijstandsuitgaven, het zogenaamde BUIG-budget. Voornaamste oorzaken zijn de ongunstige financieringssytematiek en de afgenomen uitstroom wegens toenemende problematiek bij bijstandsgerechtigde inwoners. Wij vragen u in te stemmen met de verklaring van het college over de getroffen maatregelen om het tekort te reduceren.
Beslispunten	De gemeenteraad besluit om: 1. In te stemmen met de verklaring van het college over de genomen maatregelen tot kostenreductie op het aanvraagformulier voor de Vangnetuitkering 2022.
Bijlage(n)	
Advies commissie	De commissie stemt in met het voorstel en geleidt het als een hamerstuk door naar de raad. De commissie spreekt de behoefte uit om in het najaar nader te spreken over de te nemen maatregelen en te verwachten effecten om de problematiek te reduceren.

Raadsbesluit	o Akkoord / o Niet akkoord	
	Opmerking:	
	Datum van besluit gemeenteraad: 4 juli 2023	
	A. de Vos griffier	Drs. A.P.J. van Hemmen voorzitter

Inleiding

Gemeenten ontvangen voor de financiering van de bijstandsuitkeringen, van het Rijk het zogenaamde BUIG-budget. Over zowel 2021 als 2022 heeft Midden-Delfland meer uitgegeven dan van het Rijk is ontvangen. Voor het jaar 2022 voldoet Midden-Delfland aan de voorwaarden voor de vangnetuitkering, waarmee een deel van het tekort door het Rijk gecompenseerd wordt.

Samengevat zijn er twee tegengestelde bewegingen die maken dat het tekort op het BUIG-budget is ontstaan. De landelijke financieringssystematiek speelt een grote rol. Voor kleine gemeenten zoals de onze zijn historische uitgaven zeer bepalend; ons budget wordt voor 82% gebaseerd op de uitgaven twee jaar eerder. In 2020 was het uitkeringsbestand gedaald naar aanleiding van eerdere acties om het bestand daartoe. Dat zien we nu ook terug in het budget voor 2022.
Daar staat tegenover dat de (relatief hoge) instroom in de uitkering gelijk blijft, maar de uitstroom daalt. Dit is vooral het gevolg van de problematiek waar onze inwoners met een uitkering mee kampen. Hun afstand tot de arbeidsmarkt is groot, wat maakt dat hen naar werk bemiddelen een moeizaam en langdurig proces is. Op dit moment lijken we geen goede instrumenten te hebben om deze inwoners te ondersteunen.

Gemeenten die tekort komen op het BUIG-budget komen onder bepaalde voorwaarden in aanmerking voor vergoeding uit de Vangnetuitkering indien dit tekort groter is dan 7,5% van het definitief toegekende BUIG-budget. Daarnaast dient dit tekort te worden bezien in een meerjarenperspectief: er moet over de jaren 2020, 2021 en 2022 sprake zijn van een gecumuleerd tekort dat meer bedraagt dan 7,5%, berekend over het BUIG-budget dat definitief over 2022 is toegekend. In Midden-Delfland bedraagt het tekort over 2022 23,40% en het gecumuleerd tekort 16,17% van het BUIG-budget over 2022.
Ten aanzien van de vergoeding uit de Vangnetuitkering geldt een getrapte opbouw: een tekort tot 7,5% van de BUIG komt volledig voor rekening van de gemeente, bij een tekort tussen 7,5% en 12,5% is de compensatie 50%. Een tekort boven 12,5% van het definitief toegekende BUIG-budget wordt volledig vergoed.
Over 2022 bedraagt het tekort op de BUIG-uitkering € 471.494,-. Op basis van de bovenstaande berekeningssystematiek verwachten wij dat Midden-Delfland een financiële compensatie vanuit de Vangnetuitkering ontvangt van circa € 270.034,-. Onder het kopje financiën leest u hoe dit bedrag berekend is.

Om voor de Vangnetuitkering 2022 in aanmerking te komen gelden diverse voorwaarden. Een van de voorwaarden is dat het college verklaart dat zij maatregelen hebben genomen om de kosten van bijstand terug te brengen. Deze maatregelen vindt u terug in onderdeel B van het bijgevoegde aanvraagformulier. Een tweede voorwaarde is dat de raad moet instemmen met de verklaring van het college.

Beoogd maatschappelijk effect

Voldoen aan de voorwaarden van de vangnetregeling BUIG-budget over 2022 waarmee Midden-Delfland een financiële compensatie kan krijgen van het Rijk voor het tekort op de uitkeringslasten van de bijstand.

Argumenten

1.1. Instemming van de raad is een van de voorwaarden die de Toetsingscommissie Vangnet Participatiewet stelt aan een gemeente om voor de vangnetregeling in aanmerking te komen.
1.2 De maatregelen die zijn genoemd in het aanvraagformulier leiden naar verwachting in de toekomst tot lagere bijstandsuitgaven.
In het aanvraagformulier zijn in onderdeel B verschillende maatregelen genoemd die bijdragen aan een reductie van het tekort. De belangrijkste maatregel is het uitwerken van drie scenario's voor het opnieuw inrichten van de re-integratie vanaf 2024. Door een goed aanbod van activeringstrajecten te realiseren, kunnen onze inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt beter bediend worden. Dit leidt naar verwachting tot uitstroom uit de uitkering.

Daarnaast zijn enkele andere maatregelen genoemd die, zij het in beperktere mate, bijdragen aan het tegengaan van het tekort.

Kanttekeningen

1. Door de financieringssystematiek van het BUIG-budget zal Midden-Delfland naar verwachting in de toekomst vaker te maken krijgen met tekorten op de lasten van bijstandsuitkeringen.
Gemeenten ontvangen jaarlijks van het Rijk een budget voor het verstrekken van bijstandsuitkeringen aan inwoners die daar recht op hebben. Bij de verdeling van de budgetten wordt gebruik gemaakt van een objectief verdeelmodel. Dat gaat uit van een aantal kenmerken die door een gemeente niet of moeilijk te beïnvloeden zijn. Voor kleine gemeenten tussen de 15.000 en 40.000 inwoners geldt daarnaast dat ook gekeken word naar historische uitgaven. Ons inwoneraantal maakt dat die historische uitgaven fors meewegen; hoe minder inwoners, hoe zwaarder historische uitgaven wegen. De betalingssystematiek betekent ook dat als we in een jaar een verhoudingsgewijs laag bijstandsbestand hebben (bijvoorbeeld door extra maatregelen te nemen om de uitstroom te vergroten), dit resulteert in een lager BUIG-budget twee jaar later. Bij een stijging in het bestand – bijvoorbeeld door externe factoren als een economische crisis of een vluchtelingentoestroom - leidt dit dan weer tot een tekort op het budget.
Er is landelijk onderzoek gedaan naar deze financieringswijze, naar aanleiding van eerdere kritiek van gemeenten. Het onderzoek is in de afrondende fase, maar de uitkomsten komen te laat om in dit voorstel te benoemen.

Financiën

Onderstaande bedragen zijn onder voorbehoud van goedkeuring en definitieve vaststelling door de accountant. Er zullen naar verwachting geen (significante) wijzigingen zijn. Er is onderscheid te maken tussen de bedragen die alleen voor het BUIG-budget gelden en de bedragen die zijn opgenomen in de begroting.

BUIG-budget

Definitief ontvangen BUIG-budget over 2022:	€ 2.014.606,-
De werkelijke uitgaven aan uitkeringen zijn in 2022:	€ 2.486.100,- -/-
Tekort	€ 471.494,-

De hoogte van de (maximale) compensatie uit de Vangnetuitkering wordt als volgt berekend:
Het tekort ter hoogte van 7,5% van de toegekende BUIG komt volledig voor eigen risico van de gemeente:

7,5% van € 2.014.606,- =	€ 151.095,-

Het tekort tussen 7,5% en 12,5% van het definitief toegekende BUIG-budget wordt voor 50% vergoed. De overige 50% resteert voor eigen rekening gemeente:

5% van € 2.014.606,- = € 100.730,30 : 2 =	€ 50.365,- +
Totaal ten laste van de gemeente:	€ 201.460,-

Op basis van de bovenstaande berekening bedraagt de vergoeding vanuit de Vangnetuitkering 2022:
€ 471.494,- -/- € 201.460,- = € 270.034,-

Relatie gemeentebegroting
Voor de vangnetregeling wordt gekeken naar het verschil tussen de daadwerkelijke uitgaven in een jaar en de rijksbijdrage voor dat jaar. In ons begrotingsproces houden wij altijd al rekening met de verwachte daadwerkelijke uitgaven. Voor 2022 is derhalve in onze begroting al rekening gehouden met hogere uitgaven dan het rijksbudget.

Communicatie en participatie

Bij het uitwerken van de maatregelen (met name de scenario's over de inrichting van de re-integratie) wordt het perspectief van de inwoners betrokken. Bijvoorbeeld door het vragen van advies aan de Adviesraad Sociaal Domein.

Vervolgstappen

Na uw instemming zal het aanvraagformulier worden ingediend bij de Toetsingscommissie Vangnet Participatiewet. Zij toetsen de aanvraag alleen procedureel en geven geen inhoudelijk oordeel over de genomen maatregelen. De Toetsingscommissie brengt advies uit aan de minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen. Zij neemt in het laatste kwartaal van dit jaar het definitieve besluit.

Reactie college op commissiebehandeling